

PEKINGEEND BIJ NACHT

Van Sylvia Witteman verschenen eerder:

Pekingend bij nacht
Het lekkerste dier
Ik verzin dit niet
Koken met Sylvia Witteman
Veel gezelliger dan bij u thuis
Tot dusver niets aan de hand
Staatsieportret van een stofzuiger
De huisvrouwmonologen
De troost van een warm visje
Een royale portie meeuwen
Plastic rozen
Iemand moet het doen
Mijn achterlijke kat Lola
Thuis mag ik niet meer zeuren
Jullie zijn zelf gek
Armeluiseten
Er speelde nog n t geen draaiorgel
We zijn hier niet in China
Boodschappen zonder leesbril
Overdag bang en 's avonds dronken
Een visgraatjas met haaiengrijns

Sylvia Witteman

Pekingend bij nacht

En andere pogingen tot
Echt Heel Erg Gelukkig Worden

Nijgh & Van Ditmar
Amsterdam

De stukken in dit boek verschenen eerder in *de Volkskrant*.



www.nijghenvanditmar.nl

Eerste druk 2012
Veertiende druk (e-book) 2022
Vijftiende druk 2022

Copyright © Sylvia Witteman 2007
Foto auteur Lucas Göbel
Omslag Moker Ontwerp
Typografie Perfect Service
NUR 301 / ISBN 978 90 388 1158 1

Inhoud

Troon des bederfs	7	Schwere Wörter	79
Rotapatiëntje	10	Partijtje	82
Lunchen	13	Fietsen	85
Pinmans	16	Winterkleren	88
Grote schoonmaak	19	Zwarte zwaluw	91
Gapend gat	22	Verbrand spek	94
Schoolbank	25	Pekingeend	97
Eenzame lettervreter	28	Katja	100
Tobben	31	Trouwpaais nr. 4	103
Doodshoofdjes	34	Tobben	106
Pas je wel op, meid?	37	Roze heilssoldaten	109
Verloren scheetkussen- paradijs	40	Vuilnis	112
Rokjesdag	43	Tandsmart	115
Kikkers	46	Seizoensgod	118
Oekraïense loterij	49	Robot	121
Ratelende projector	52	Madagascar is óók Afrika	124
Sterfhuis	55	Uw knalfuif	127
Grote ladder	58	Death row	130
Wij van <i>DûH!</i>	61	Ballast in het hoofd	133
Briefjes	64	Vaas	136
Bowlingparadijs	67	Biezen mandje	139
Thuisituatie	70	EigenGoogle	142
Stompen	73	Sneeuwpret	145
Rachelen & tengelen	76	Bril	148

Pingu 151
Spoor 154
Moorkop 157
Potje 160
Rat 163
Bedje 166
Goed doel 169
Opschrift 172
Medicijnkastje 176
Tabak 179
Weer 182
Freelance 185
Oppas 188
Lof der scheepvaart 191
Bruin 194

Zegels 197
Ijskasttest 201
Troebel vertier 204
Verdriet 207
Pillen 210
Drank 213
Jungle 216
Ober 219
Lantaarn 222
Blauwoog 225
Surprise 228
Grafologie 231
Ondergoedmalaise 234
NEE-NEE! 237

Troon des bederfs

Als de kinderen 's avonds eindelijk allemaal in bed liggen zak ik met een borrel op de bank of vaak ook ruggelings op de keukenvloer, afhankelijk van de graad van uitputting. Vooral in het laatste geval heb je een goed zicht op de babystoel, zo'n verantwoord maar lelijk Zweeds drie-trapsmormel van saunakleurig hout met helrode accenten. Mijn zoontje zit daarin als hij eet, dat wil zeggen, hij eet nauwelijks maar bouwt op en in die stoel dagelijks zijn eigen Troje van geplet en verbrokkeld voedsel. Brood, aardappels en mandarijnpartjes worden hier, als zijn machtige hand het wil, met eigeel en chocopasta aaneengesmeed.

In deze minibiotoop voltrekken zich voortdurend de boeiendste chemische en natuurkundige processen. Schuin onder de stoel gelegen kun je leverworst zien stollen, de stalactieten van yoghurt halverwege het druipen vaste vorm zien aannemen, partjes appel bruin en slap zien verflenzen. Reepjes wentelteef trekken schilferend krom, brokjes gehakt worden zwart als de zon na opening van het zesde zegel. Het strookje leer tussen zitting en buikband glanst van boter en jam en de kieren tussen de plankjes zijn immer naadloos opgevuld met versteen-de Brinta.

Het is dan heel stil in huis, zo stil dat je de Roosvicee van het treeplankje op het parket kunt horen druppelen.

Dit alles is even leerzaam en rustgevend als de grotten van Han, en het is bijna jammer om er elke avond met het klamme sponsdoekje weer een eind aan te maken. Dat doe ik dus meestal maar niet. Waarom ook? Morgenochtend begint het opnieuw, en zo wordt het huishouden een deprimerend perpetuum mobile, aangedreven door moeder in de rol van hamster Sisiphus met zijn dolgedraaide molentje. En je krijgt er niet eens geld voor. De Filippijnse werkster trouwens wel, en die gaat de troon des bederfs dan ook wekelijks neuriënd te lijf met bleekwater en staalwol. Soms laat ze, bij de prijs inbegrepen, een gedicht achter:

Dear madam

I need some Schuursponsjes and a can of Ovenre-
niger

In the open haard I found the kurktreker you were
looking for so desperately

It seems beyond repair

I wish you a very prosperous day

Tot voggend week, Lili

Alles uitstekend geregeld dus. Maar laatst, toen ik daar weer eens lag na een zeldzaam zware dag, voegde zich een nieuw verschijnsel aan het stilleven toe: van achter de krantenbak begaf zich een forse, glanzende muis met vastberaden tred naar de stoel, greep een flardje pannenkoek en begon er met geanimeerd trillende snorharen van te eten. 'Hé, hallo!', zei ik, en daar schrok hij natuurlijk enorm van. Omdat hij net in een plasje vla stond slipte hij bij het wegrennen, zodat zijn achterpootjes eerst een poosje roffelend op de plaats accelereerden als bij een echte muis in een tekenfilm. Toen schoot hij weg achter

de krantenbak, met nog een korte rancuneuze blik over de linkerschouder.

De volgende dag waren het er twee, die aan weerszijden van een sliert spaghetti verliefd naar elkaar toe knaagden. Dat gaf te denken, want één muis geeft een mild, tolerant soort multicultigezelligheid aan het huishouden, maar ze moeten hier natuurlijk geen enorme gezinnen gaan stichten, niet achter mijn krantenbak van mijn duurbetaalde belastingcenten.

Gisteren waren het er al zes, en op de koop toe verliezen ze zo langzamerhand de schroom die bij ongewenste gasten past. Als er rond de kinderstoel niks te halen valt lopen ze gewoon door naar het fornuis; de lenigste van het stel sleept een half afgekloven karbonaasje uit het vet en daar duiken ze dan met zijn allen smakkend en piepend op af, als hyena's rond zo'n nog wat naspartelende gnoe. Mijn oude witte kater zou hier als een verlicht despoot in luttele uren het natuurlijk evenwicht herstellen. Maar hij is dood, dus goede raad is duur.

Rotapatiëntje

Bij je derde baby ben je niet overdreven voorzichtig meer, maar als het kotsen exorcistachtige proporties aanneemt ga je met zo'n bibberend dweiltje midden in de nacht toch maar naar het ziekenhuis. Met een mengeling van wringend medelijden en naïef vertrouwen kijk ik toe hoe de stakker voor zijn bestwil aan bliepende slangen wordt gekoppeld: nee, het is niet leuk, maar nu komt alles goed.

Eenmaal op de gang blijkt het ziekenhuis zo'n gezellig bedoelde wanhoospoging om op architectonisch gebied nu eens alles helemaal om te gooien: een doolhof van units genaamd en genummerd Strandgaper 4, Aalscholver 1 en Duinpan 7, waar ik op zoek naar de wc verdwaal, over ludieke bruggetjes door nodeloos bochtige gangen, langs zalen vol zielige kinderen met onzegbare ziektes.

Overall zacht, dringend huilen maar mijn zoontje kan ik niet vinden. Bij Zandkasteel 9 zit een struise, geheel uit gesteven katoen opgetrokken Cerberus. Hoe kom ik bij Stormvogel 8?

'Als u maar lang genoeg rondloopt, komt u altijd weer op hetzelfde punt uit', zegt ze, filosofischer dan ze bedoelt, en sluipt op verstandige schoenen het murmelend geweeklaag van haar onderwereld binnen. Wanneer ik mijn zoontje eindelijk terugvind blijkt hij nog zieker dan daarnet. Dat was niet de afspraak.

Als hij eindelijk slaapt, ga ik bedroefd op zoek naar iets te eten. Tussen Kokmeeuw 3 en Mossel 5 vind ik na lang dwalen een automaat, waarin drie huzarenslaatjes gelaten op het einde wachten. De vrieskou van de zure aardappelpulp verkilt me bij de eerste hap tot in het schedeldak. Wedden dat er een heel bataljon cliniclowns ergens om de hoek van Potvis 14 dampende everzwijnen zit te eten terwijl mijn kind crepeert?

Dan komen twee vrijwel identieke, enorm dikke Suri-naamse dames aangeschommeld. De een duwt een rolstoel waarin een jongetje met dreadlocks over een opzichtige puntzak snoep probeert uit te kijken, de ander draagt een aanmerkelijke stapel volle tupperwarebakjes. De vrouwen zijn in heftig gebloemde lappen gewikkeld, met een hoofdtooi als een bijrol in Kuifje. Het jongetje is merendeels van gips.

Ze verwijnen alledrie schaterend in Schateiland 12, waar een koffieautomaat en een magnetron blijken te staan. ‘Wij gaan wat lekkers opwarmen, hoor’, verklaart de dikste met een meewarige blik op mijn slaatje, en vijf minuten later zitten wij allen, inclusief een vaalbleke Brit, aan de roti met kip.

De dames eten onder melodieus deinend gekakel, de Brit zwijgt, het jongetje wordt na elke hap onder protest met een washandje afgewreven en zoekt ten slotte mokkend troost bij zijn gameboy. Af en toe zegt hij zachtjes ‘kut’. Naast hem ligt een stapel verflenste *Libelles* en een moppenboekje getiteld *Vandaag niet, schat*. Dat lijkt me wel to the point.

Op de gang rijdt een couveuse voorbij. Er ligt een kindje in ter grootte van een braadkuiken.

Mijn zoontje, intussen, ligt in een zogenaamde smetkamer. Hij drinkt liters water, die hij volgens het principe ‘dweilen met de kraan open’ meteen weer kwijtraakt. Dat houdt hij twee dagen vol, schor jammerend als een slecht afgestelde Turkse radiozender. De zaalarts, die eruitziet alsof hij sinds Kerstmis niet meer heeft geslapen, komt binnen en zegt: ‘Hij heeft het rotavirus, maar zet u het niet in de krant, want dan komen ze hier morgen allemaal met het rotavirus en daar zitten we niet op te wachten.’ Bekommerd sleept hij zich naar Wrakhout 12, waar een complete familie Aziaten hem op verlegen buiginkjes onthaalt. Het tengere vierjarig meisje in hun midden braakt juist demonstratief over haar roze feestjurk.

Ik raak in gesprek met de moeder van een net ontslagen rotapatiëntje, die giechelend meldt dat ‘in dit ziekenhuis een hele serie baby’s om zeep is geholpen door een krankzinnige verpleegster’.

Zeer snel ben ik terug in de smetkamer. Daar zit mijn zoontje op schoot bij hopelijk een andere verpleegster kraaiend een boterham met jam te eten. Een uur later mag hij naar huis. Mager als een zeepaardje, blijmoedig een volgend schampschot van het noodlot tegemoet.

Lunchen

Het onderhouden van zakelijke betrekkingen vindt om volstrekt ondoorgrondelijke redenen al sinds jaar en dag plaats in horecagelegenheden. ‘Laten we even de agenda trekken, dan bespreken we dat bij een broodje’, zegt zo’n man dan. Denk maar niet dat het bij een broodje blijft. Meestal ontkom je niet aan het koppel bekroonde garnalenkroketten waarvan de vulling bij de eerste hap als lava over je kin loopt, zodat je het gesprek paars en be-traand van achter een servet moet voortzetten. Of, nog erger: de zogenaamde maaltijdsalade.

Een omvangrijk kreupelhout van uiteenlopend rauw gebladerte met als dieptepunt een vezelige prop alfalfa, dat schandelijk gewas met het mondgevoel van schaamhaar, bij uitstek geschikt voor het vullen van matrassen of de aanleg van een brandvrij plafond. Uiteraard een schalks op de bordrand gelegen Kaaps besje, zo’n schrompelig perkamenten lampionnetje met een oranje bolletje erin, wat op zich geen kwaad doet maar toch verdrietig maakt door zijn totale zinloosheid. De hartige component is afhankelijk van de gradatie van kapesones in de betreffende gelegenheid. Een in plakjes of brokjes gesneden kantoorkipfilet, gemarineerd in groene, rode, gele, paarse of zwarte pesto; een dito eendenborst, omgekomen in de kruitdamp van steranijs, koriander of dergelijke misplaatste kruiden, alles onder een glansspoe-

ling van bijtende groothandelbalsamico; en in het topsegment wordt de slaberg bekroond met een dood visje of zeebeestje, de alfalfa blijft achterwege en het lampionnetje wordt vervangen door een kwakje zeekraal. Dat moet je dan allemaal verwerken, en tegelijkertijd achterhalen wat hij van je wil en wat het schuift. Dat komt neer op praten met de mond vol, iets wat je alleen in de huishoudelijke kring kunt doen zonder maagkramp te krijgen.

Het is dus verstandiger zo'n lunchverzoek af te wijzen. Daarop proberen ze het via een omweg, want ze zijn hondsbrutaal: 'een kopje koffie drinken' heet het dan. Nu is espresso tegenwoordig bijna overal erg lekker, dus voor je het weet zit je aan het vierde kopje met puilogen en een fladderhart naar adem te happen. Je wil helemaal niet meer praten, wél heel hard wegfietsen, rondjes rennen of een paar muurtjes stuukken, maar zeker niet braaf blijven zitten achter dat zompige stuk 'tarte tatin' ter grootte van de Flevopolder.

Zo'n semi-zakelijke afspraak kun je ook rond borreltijd maken. Dat lijkt zelfs een heel goed idee: het eten blijft beperkt tot wat schijnbewegingen met nootjes en je kunt na een uurtje weer weg, onder het mom van een eetafspraak of thuis moeten zijn voor de kinderen. Ja, ja. Maar op een nuchtere maag kun je niet straffeloos wijn of erger blijven plenzen. Na de derde borrel wint de honger het van de verlegenheid, het terloops bestelde 'bittergarnituur' blijkt godlof van onbekrompen formaat: grote hompen lijkgrauwe leverworst, brokkelkaas en half ontdooide ossenworst, eerlijk voedsel dat zich zonder plichtplegingen naar binnen laat schrokken en zich liefdevol tegen de geplaagde maagwand vlijt. Daar zal een

extra borreltje best op smaken. Nu wordt het echt bijna gezellig, er komen wederzijdse kennissen binnen, kunnen knallen, eigenlijk is een grand café helemaal zo erg nog niet en wat een lieve mensen allemaal.

Zulke borrelafspraken lopen niet goed af. Over het algemeen word je de volgende morgen naakt, geboeid en geblinddoekt gevonden door een vroege wandelaar achter een struik in een troosteloze buitenwijk. ‘Gestikt in het eigen braaksel’, staat er dan vaak bij, in de krant. Waarop de vraag rijst of het ook mogelijk is te stikken in andermans braaksel, maar dit geheel terzijde.

Een nauwelijks minder noodlottige variant is dat je wakker wordt naast de zakenrelatie in kwestie. Die zichtbaar schrikt, want in het valse ochtendlicht valt zo’n oud wijf nog niet mee, en de geelbruine veeg Zaanse mosterd die je al sinds die derde borrel onder je linkerneusgat blijkt mee te dragen helpt ook niet. En dan eindig je dus toch nog met die vent aan tafel. Kokhalzend boven de restaurerend bedoelde roereieren, met diepe doch geveinsde interesse in de ingrediëntenlijst op het pak cornflakes. Daarom, ik zeg u: regel uw zaken per telefoon.

Pinmans

Op een van de guurste hoekjes van het toch al overdreven winderige Den Haag stond ik in de rij voor de geldautomaat. Het was verschrikkelijk koud. Nu ben ik zelf altijd in krap vier seconden klaar met geld trekken, maar alle anderen nemen er de tijd voor alsof ze in een schuimbad zitten.

Vooraan stond een dame op leeftijd, die voor haar categorie het exemplarische gedrag vertoonde. Eerst wachten ze tot ze aan de beurt zijn, dan pas beginnen ze op hun gemak de portemonnee te zoeken in jaszak, boodschappensmand, ha daar is ie, o nee, kijk mij nou, dat zijn mijn wanten, hihi, ach natuurlijk, hij zit gewoon in mijn tas! Nou, daar gaat ie dan. Hee, hij doet het niet. O, dat is mijn bonuskaart. Ja, al dat blauw lijkt ook zo op elkaar... Vervolgens maken ze zich breed als een broedse kip zodat niemand meekijkt, lezen bij het indrukken van de pincode onbewust hardop de cijfers mee, en frommelen de aldus verkregen tien euro omslachtig in het portemonneetje.

De volgende. Een vijftiger die het moeilijk heeft. Nog niet zo lang geleden had alleen zijn bankpasje een pincode, en dat viel nog wel te onthouden met ezelsbruggetjes, Bonifatius te Dokkum vermoord of de verjaardag van oom Geert. Maar nu zijn antwoordapparaat, autoradio, mobieltje en de website van Wehkamp ook een code

hebben, wordt het hem te veel. Ondanks uitdrukkelijk verbod van hogehand heeft hij daarom toch de pincode in zijn agenda geschreven: namelijk bij de telefoonnummers, onder de naam Kees Pinmans. Die moet dus met handschoenen aan in een gierende storm tevoorschijn gebladerd worden, waar ook weer enige tijd overheen gaat.

Probleem 3: de zaterdagvader. Hij heeft twee kleuters bij zich, die om narigheid te voorkomen allebei een precies gelijke bijdrage aan het procedé van geld trekken moeten leveren. Om beurten wordt een kind opgetild en een plakvingertje moeizaam op een toets geduwd, helaas meestal de verkeerde. Aansluitend ontstaat bovendien alsnog handgemeen om wie de biljetten uit het schuifje mag pakken. In zware gevallen moet de hele operatie herhaald worden. Bij drie of meer kinderen neemt de scène nachtmerrieachtige proporties aan.

Dan heb je de tienermeisjes, die met zijn vijven komen, in de meestal ijdele hoop dat een van hen nog wat geld op de rekening heeft. In een dissonante wolk van ringtones probeert de een na de ander achtereenvolgens vijftig, twintig en tien euro te trekken, waarna ze verwoed sms'end afdruipen.

De problematiek van de volgende in de rij was moeilijk te doorgronden. Maar goed, ook die heb je erbij: mensen die gewoon, voor ze aan de slag gaan eerst even binnensmonds tot honderd tellen. Trouwens, nu was ik weliswaar half bevroren, maar toch echt bijna aan de beurt. Vóór mij was alleen nog een zeer oude meneer, broos en beverig maar onberispelijk gekleed, compleet met astrakanmuts, witte zijden sjaal en rotan wandelstok. Hij

keek peinzend naar de geldautomaat, alsof hij zich probeerde te herinneren waar hij die eerder ontmoet had. Zijn andere bril moest er aan te pas komen, die hij na eindeloos in zijn kleding rondtasten tevoorschijn kreeg uit een krokodillenleren koker. Met nieuwe moed hervatte hij het turen op de toetsjes. Ik was onderhand verstijfd van de kou, maar door vertedering mild gestemd jegens de oude. Wat zo'n man allemaal had meegemaakt! Twee wereldoorlogen, hongerwinter, in het verzet gezeten, wie weet, in Indië... Zijn vrouw natuurlijk al lang dood, en nu moest hij op zijn oude dag de hectiek van het moderne leven zien bij te benen. Kom, dacht ik, ik zal hem eens tonen dat in de hedendaagse maatschappij nog niet alle normen en waarden verloren zijn. 'Meneer,' zei ik, 'kan ik u misschien ergens mee helpen?' De oude draaide zich om, en schreeuwde in het platste Haags dat ik ooit gehoord heb: 'Krijg nou godverdomme de tyfus-tering! Moet je me pincode soms weten? Vuile kankerhoer, pleurt jij even als de sodemieter een heel eind op?'

Grote schoonmaak

De eerste zes, zeven weken na mijn verhuizing keken bezoekers nog met een glimlach van herkenning naar de onuitgepakte dozen en het lukraak gerangschikte huisraad. Bovendien was het hier sowieso nogal donker omdat ook de aanschaf van lampjes wat op zich liet wachten, en de gloed van de open haard verleende de barre puinhoop zelfs een vernisje van romantische allure. La vie bohème, en wij hebben wel wat zinvollers te doen dan gordijnen zomen. Dus drink leeg die fles, dan zet ik er gezellig een kaars in. En kun jij dan morgen even de gemeente bellen over het grof afval en wat we aan die muizen kunnen doen? Of anders overmorgen. Pas op, val niet over de fruitschaal.

Maar nu woon ik hier alweer bijna een half jaar, en het begint gènant te worden. Het is nog lang geen lente, maar voor de haard is het niet winters genoeg meer. Het geelgrauwe daglicht klettert reeds bij het opstaan meedogenloos door de met kinderspuug bezoedelde ruiten. De leuke nieuwe burens, die aanvankelijk knusjes een sinaasappelkistje bijschoven en welwillend wijn dronken uit Nuttelliglazen met een Spongebob-sticker erop, beginnen mij fluisterend na te wijzen. In mij galmen vage echo's van een verzonken beschaving: 'grote schoonmaak...'

Ik ben zelf niet zo doortastend, en daarom sleep ik al twintig jaar en twaalf verhuizingen de meest uiteenlo-

pende nutteloze voorwerpen mee. Stapels tupperwarebakjes waar de deksel van kwijt is. Tot op de draad versleten handdoeken. Een al sinds mensenheugenis zieltoegende palm. De niet geheel complete jaargangen '86 en '87 van *Allerhande*. Twaalf kartonnen dozen die al tien jaar dichtgeplakt meeverhuizen. HOUD MIJ SCHOON EN DROOG AUB smeken ze in grote blauwe letters. De inhoud is onbekend maar kennelijk is de afgelopen tien jaar niemand de nieuwsgierigheid te machtig geworden.

Dan ben ik ook nog getrouwd met iemand die teder gehecht is aan zijn eerste ski's (geperst karton), zijn eerste tent (gietijzer) en zijn dertig jaar oude, onbespeelbare, metallic-groene elektrische gitaar waar in loslatende plakletters 'suspense' op staat, vergezeld van een versterker met de omvang van een driezitsbank. Het is een soort diepgewortelde, existentiële bezitsdrang waar vooral mannen last van hebben. Hoewel, de kinderen zijn nog erger. Zodra ik, in een poging orde te scheppen in hun walgelijk grote verwende-kindertjesspeelgoedberg, ook maar het kleinste, kapotste McDonald's-prulletje in de vuilnisbak gooi is dat opeens hun 'lievelingspeelgoed'. En toen ik de nooit gebruikte, foeilelijke, felgele hobbelslak na jaren ergernis bij het vuilnis zette, duwden ze hem verontwaardigd weer naar binnen, als had ik een dierbaar familielid verstoten.

'Je moet het doen als ze niet thuis zijn', zegt mijn moeder conspiratief. Daar komt ze al aangereden, haar valies vol zakken van Max, vastbesloten mij van driekwart van mijn inboedel te ontdoen. Kordaat rukt ze dozen open, veegt de inhoud van puilende kasten met brede armzwaaien naar buiten, en begint zakken vol te proppen.